

Տ. ՈՌԻԲԵՆ ՎԱՐԴԱՊԵՏ ԶԱՐԳԱՐՅԱՆԻ ՔԱՐՈՉԸ՝
ԽՈՍՎԱԾ Ս. ՊԱՅԱՆԵ ՎԱՆՔՈՒՄ ՍԱՏՈՒՑՎԱԾ Ս. ՊԱՏԱՐԱԳԻՆ

(12 մարտի 2023 թ.)

Յանուն Հօր եւ Որդոյ եւ Հոգւոյն Սրբոյ. ամէն:

«Տո՛ւր զհամար տնտեսութեան քո»
(Ղուկ. ԺԶ. 2):

Սիրելի բարեպաշտ ժողովուրդ,

Մենք այսօր Մեծ Պահքի մեծ ճանապարհորդութեան չորրորդ հանգրվանում ենք, որը կոչվում է Տնտեսի կիրակի: Ժանապարհորդություն, որ տանում է մեզ դեպի Սուրբ Հարություն հաղթանակի տուն, երբ մենք այս ընթացքում մեր ներքին հոգեւոր ուժերի կատարումն ենք ապահովում՝ ուրախությամբ, ցնծությամբ, հույսով եւ հավատով դիմավորելու մեր Տիրոջ Հիսուս Քրիստոսի հաղթական Հարության տունը: Եւ այս հանգրվանին մենք սովորելու ենք, թե ինչ է պատասխանատվությունը եւ հավատարմությունը: Մեր՝ քրիստոնյաներիս հայացքը, բնականից ուղղված է դեպի երկինք, դեպի Հարության իրականություն, դեպի այն իրականությունը, որը ճշմարիտ է, մշտնջենավոր է, որն իրականում մարդկային կոչումն է՝ նմանվելու Աստծուն, լինելու պատկերակիրը Աստծու:

Մենք լավ գիտենք, որ մեր կյանքն անցողիկ է: Մենք լավ գիտենք, որ մեզ տրված կյանքն իրականում պարզեւ է, որովհետեւ մեր կամքով չէ, որ կյանք ենք առել: Եւ այն, ինչ մեր կյանքի հետ չէր առնչվում մեր ծննդյան պահից առաջ եւ չի առնչվելու նաեւ մեր մահից հետո, դա իրական չէ, բայց մենք այդ իրականության մեջ ենք ապրում՝ իրական չլինելով: Եւ մեր Տերը այսօրվա իր խոսքի մեջ մեզ կոչ է անում հավատարիմ լինել փոքր բաների մեջ, որպեսզի մեզ վստահվեն, շնորհվեն եւ տրվեն մեծ բաները:

Մեզ կոչ է անում հավատարիմ լինել այն նյութական իրականության մեջ, որտեղ մենք ապրում ենք, որպեսզի մեզ տրվի ճշմարիտ հոգեւոր

իրականությունը: Եւ մեր Տերը մեզ կոչում է հավատարիմ լինել այն ամենին, ինչ որ իրականում մերը չէ, որովհետեւ մի օր չի լինելու դա, որպեսզի մեզ տրվի այն, ինչը որ իրականում մերն է: Եւ այս ամենը մեր Տերը մեզ փոխանցում է մի շատ գեղեցիկ, բայց ինչ որ իմաստով գայթակղեցնող մի պատմության միջոցով:

Պատմում է այս կյանքից վերցված մի պատմություն՝ մեծահարուստի եւ նրա գործերի կառավարչի մասին: Բնականաբար վերջինիս մասնագիտական որակներից, հավատարմությունից ու նվիրվածությունից էր կախված այդ կառավարչի տնտեսության զարգացումն ու բարգավաճումը: Մի օր նա ամբաստանություն է լսում, թե տնտեսն իրեն հավատարիմ չէ եւ իր ունեցվածքը վատնում է: Անառակի առակի մեջ անառակ որդին վատնում է հորից ժառանգություն ստացած իրեն պատկանող ունեցվածքը: Այստեղ արդեն այս կառավարիչը վատնում է ուրիշի ունեցվածքը, որի վրա ընդամենը տնտես է կարգված եւ, երբ կառավարիչը հաշվետվություն է պահանջում, տնտեսն անմիջապես գլխի ընկնելով, որ սա վերջն է, սկսում է հնարամտորեն մտածել, թե ինչ պետք է անի: Աշխատել չի կարող, որոշակի մշակություն ի վիճակի չէ անել, մյուս կողմից էլ՝ մուրալ ամաչում է, հետեւապես, մտածում է, որ պետք է այնպիսի մի ներդրում կատարել, որը հետագայում իր համար կեցություն կապահովի, եւ դիմում է երկրորդ խարդախության: Կանչում է պարտապաններին՝ իր տիրոջը պարտք եղողներին եւ զեղչում է նրանց պարտքերը, դրանով իսկ ներդրում է անում մարդկային հարաբերությունների մեջ, որպեսզի այդ մարդկանց բարեհաճությունը ապագային ունենա, որովհետեւ այլեւս ինքը տնտեսության վարող չէ:

Այստեղ մենք շատ հետաքրքիր ձեւով նկատում ենք այս տնտեսի նախ հապճեպությունը եւ ապա՝ հնարամտությունը, որի համար տերը գովում է նրան: Բայց զարմանալի է՝ Հիսուս ինչո՞ւ է պատմում այս առակը, այն էլ իր աշակերտներին: Ավետարանիչը շեշտում է, այս առակը Քրիստոսը պատմում է իր հետեւորդների համար, իր աշակերտների համար: Այս անիրավ տնտեսի պատմությունից մենք օրինակ պետք է վերցնենք: Իհարկե մեր Տերը չի գովում տնտեսի անիրավությունը, ընդհակառակը. այնպես, ինչպես մեզ օրինակ չի տալիս անառակ որդու անառակությունը եւ ավագ որդու ներողամիտ չլինելը, այլ որպես օրինակ տալիս է դարձի պատմությունը, այս դեպքում էլ մեզ օրինակ է տալիս, թե ինչպիսի հնարամտություն է կիրառում տնտեսը, որպեսզի տուն եւ ապ-

րուստ ունենա, իր կեցությունն ապահովի այն դեպքում, երբ որ կարիքի մեջ է: Բանալի արտահայտությունն այստեղ անմիջապես հետո եկող մեր Տիրոջ բացատրությունն է, որը ափսոսանքով ասում է. այս աշխարհի որդիները ավելի իմաստուն են իրենց սկզբունքներին, իրենց կյանքի՝ այդ աշխարհին հատուկ օրենքներին հավատարիմ գտնվելու առումով, քան լուսի որդիները: Այսինքն՝ Տերը խոսում է երկու աշխարհների մասին. «տնտեսների» աշխարհում կարեւորվում են այն հատկությունները, որոնք օգնում են մարդկանց հասնելու իրենց նպատակին՝ կլինի անարդարության ճանապարհով, կեղծիքի ճանապարհով կամ վայելքի ճանապարհով: Եւ որպես կանոն այդ աշխարհի մարդկանց հատուկ է նպատակասլացությունը, հնարամտությունը, ճարպկությունը, իսկ լուսի որդիները, որ կոչված են գնալու դեպի հավիտենական արժեքները, հոգեւոր արժեքները, մարդկային արժեքները եւ աստվածային արժեքները, երբեմն թմրած են, երբեմն՝ ծուլ, երբեմն՝ ոչ հնարամիտ: Եւ Քրիստոս բերում է այս օրինակը նաեւ ափսոսանք արտահայտելու համար, եւ, եթե Հիսուս ճանաչեր այսօրվա մեր իրականությունը, վստահաբար այդ ափսոսանքը կարտահայտեր նաեւ այսօր:

Ավելին, մենք տնտեսներն ենք, տնտեսներն ենք մեր կյանքի, մենք տնտեսներն ենք այն շրջապատող աշխարհի, որը մեզ է տրված, տրված է մշակելու եւ պահպանելու, մենք տնտեսներն ենք մեր ընտանիքի եւ մենք տնտեսներն ենք մեր հայրենիքի: Եւ, եթե մենք հավատարիմ չենք այդ տնտեսության մեջ, մեզ չի կարող վստահվել այն տնտեսությունը, որի համար մենք մկրտվել ենք, որի համար հոգեւոր կյանք ենք ապրում, որի համար այնպես ենք ապրում, որ գնանք դեպի այդ հեռանկարը:

Մենք ունենք ոչ միայն կուտակված նյութական հարստություն, ոչ միայն մտավոր հարստություն, այլեւ ունենք հոգեւոր հարստություն: Այս ամենը մենք օգտագործում ենք համընդհանուր բարիքի համար, եւ, եթե, ինչպես առակի մեջ է ասվում, այս աշխարհի որդիների պես միայն վատնում ենք մեր ստացածը եւ օգտագործում ենք միայն մեզ համար, մեր բարիքի համար, մեր մեկուսի երջանկության համար, եթե մենք հավատարիմ չենք այն արժեքներին, որոնք կուտակվել եւ փոխանցվել են մեզ, այդ դեպքում ոչ միայն կորցնելու ենք եւ կորցնում ենք այդ արժեքները, այլեւ պատասխան ենք տալու դրա համար Աստծու արքայության առաջ:

Միջնադարից մեզ է հասել մի հետաքրքիր պատմություն, որ լավ բացատրում է, թե ինչն է այս աշխարհի որդիների եւ լուսի որդիների այս

տարբերությունը, Եկեղեցու առջեւ հոգեւորականների մի բացօթյա ժողովի ժամանակ հանկարծ մոտերքով անցնում է անառակ կյանքով ապրող շատ հայտնի մի գեղեցիկ կին՝ շրջապատված իր խմբով, իր երկրպագուներով: Հոգեւորականները համեստորեն իրենց հայացքը խոնարհում են, որպեսզի չտեսնեն այդ պահը եւ միայն մեկը՝ ամենից տարեցը, սեւեռուն նայում է այդ կնոջը: Հետո հոգեւոր եղբայրներին ասում է. չէ՞ք ուրախանում այդ գեղեցկությանը, որն անցավ քիչ առաջ, ես ուրախանում եմ եւ ինձ դա դուր է գալիս, որովհետեւ Աստված այս օրինակը դնելու է մեր աչքի առաջ, երբ որ հաշիվ կպահանջի մեզանից: Այդ օրինակը կտա մեզ, կդնի մեր աչքերի առջեւ՝ ցույց տալու համար եւ ասելու համար՝ տեսե՛ք, իր գեղեցկությունը պահպանելու, ընդգծելու նպատակով այդ կինն ինչքան ժամանակ է տրամադրել, լվացվել է, զարդարվել, օծվել եւ որչափ զոհողություններ է արել՝ ցուցադրելու համար իր գեղեցկությունը: Այդ գեղեցկությունը վստահաբար մեզ եւս պետք է՝ երկնքի արքայությունը ժառանգելու համար: Այն աղբը, որը հաճախ լցվում է մեր հոգիների վրա, մենք պետք է լվանք եւ մաքրենք այս կնոջ պես՝ արդեն մեր հոգեւոր դաշտում մաքրագործում անելու նպատակով: Արդյո՞ք մենք այդքան ուշադիր ենք, հոգատար եւ սեւեռված:

Եւ վերջում փողի մասին:

Հիսուս մեզ այս ամենի շրջանակում հորդորում է անիրավ մամոնայից բարեկամներ սարքել, այսինքն այն նյութական հարստությունը, որ մեզ տրված է, օգտագործել բարեկամներ ունենալու համար: Բայց ինչո՞ւ է անիրավ կոչվում, եթե նյութական հարստություն է: Ի դեպ, դրամը, ինքնին բարիք չէ, այլ նյութական բարիքի խորհրդանիշն է: Ինչո՞ւ է նյութական հարստությունը անիրավ անվանում: Այն բանի համար, որովհետեւ կյանքի փորձառությունը ցույց է տալիս, որ դրամի նկատմամբ հնարավոր չէ անտարբեր լինել: Ինչպես Հին Ուխտի ժողովրդի կիրառած բառն է բառացի ցույց տալիս, այդ բառի արմատը բուռն տենչանք ունենալն է: Փող ասելու համար օգտագործում էին մի բառ, որը նշանակում էր տենչալ: Բուռն տենչանքն այն աստիճան է, որ այլեւս կուրանում ես եւ ոչինչ չես տեսնում: Այսինքն՝ դրամը մագնիսական ձգողականություն ունի եւ հետեւապես հեշտորեն տիրապետում է մեզ՝ դարձնելով իր ծառա: Ծիշտ է, մեզ թվում է, թե դրամը մենք ծառայեցնում ենք մեր նպատակներին, բայց հաճախ, երբ այն շատ է լինում, մենք դառնում ենք մամոնային ծառա, բայց Հիսուս ասում է. այս անիրավ մամոնայից ձեզ

բարեկամներ արեք, ներդրում արեք, միեւնույն է մենք բոլորս պետք է աշխատենք եւ պետք է բարիք ստեղծենք:

Ավետարանը երբեք հարստությունը չի փնտվում, երբեք նյութական արժեքները չի ստորադասում: Ընդհակառակը, դրանք պետք են, որպեսզի մենք երկնքում գանձեր ունենանք, եւ դրա օրինակներով լեցուն է մեր կյանքը: Ինչպէս են կառուցվում մեր հոգեւոր տաճարները, որպեսզի դրանք մեջ կառուցվեն մեր մարդկային տաճարները, ինչպէս են կառուցվում մեր կրթական օջախները, որպեսզի մենք կրթվենք եւ դառնանք գիտուն մարդիկ, լուսավորյալ մարդիկ: Ինչպէս են կառուցվում պաշտպանական համակարգերը: Ուրեմն դրամը, հարստությունը արժեք են, ուղղակի այդ արժեքը պետք է գործածել ընդհանուրի համար, համընդհանուր բարիքի համար, հայրենիքի համար: Դա այն է, ինչ որ մեզ տրված է եւ մեզնից պահանջվելու է, որովհետեւ մեզնից չի պահանջվելու միայն մեր անձնական պատասխանատվությունը մեր անձի համար, այլ մեզնից պատասխանատվություն է պահանջվելու մեր ընտանիքի համար, մեր զավակների կրթության համար, մեր հոգեւոր դաստիարակության համար, մեզնից պատասխանատվություն է պահանջվելու մեր շրջապատի համար, մեր ընկերության համար եւ մեզնից հատկապես այս օրերին օրհասական դարձած մեր հայրենիքի համար, որովհետեւ մենք վատնել ենք եւ նյութական, եւ հոգեւոր, եւ մտավոր արժեքները:

Եւ, եթե այստեղ ենք կորցնում, այն էլ չենք գնահատում, ապա ինչ ենք ակնկալում, որ դա ունենալու ենք երկնքի արքայության մեջ: Ուրեմն Տնտեսի կիրակին մեզ գալիս է ասելու, որ հավատարմությունն ու պատասխանատվությունը մեր այսօրվա ամենակարեւոր հանձնառություններից են: Հանձնառություններ, որոնք մենք կկատարենք թե՛ որպես մարդ անհատապես եւ ընտանիքում, թե՛ որպես ազգ՝ հավաքական առումով, եւ հայրենիքում, եւ սփյուռքում, եւ թե՛ որպես եկեղեցի՝ իբրեւ Աստծու մեծ ընտանիքի մի կարեւոր մասը:

Տիրոջ սերը, օրհնությունը եւ ողորմությունը մեզ ամենքիս հետ լինի: Այժմ եւ միշտ եւ հավիտյանս հավիտենից. ամեն:

